

7-186

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :B.13.SGB.0-12.00-00/109
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7/186)

02 11- 2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06.10.2011 tarih ve 21536 sayılı yazınız.

Tekirdağ Milletvekili Candan YÜCEER'e ait 7/186 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmaktadır. Bilgilerinize arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

**TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ CANDAN YÜCEER'İN 7/186 ESAS NO'LU YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Kayıtlı ve kayıt dışı çalışanların rakamları TÜİK tarafından her yıl bölgeler itibarıyla yayınlanmaktadır. Bu yöntemle Türkiye 26 bölgeye ayrılmakta ve bir bölgede yer alan kayıtlı ve kayıt dışı çalışan sayıları o bölge içinde yer alan şehirlerin toplam rakamını göstermektedir. Tekirdağ ili ise Edirne ve Kırklareli illeriyle beraber TR 21 bölgesinde yer almaktadır.

Aşağıda TR 21 bölgesinde kayıtlı ve kayıt dışı çalışanların bilgileri yıllar itibarıyla yer almaktadır.

TR 21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) Bölgesi – kayıtlı ve kayıt dışı çalışan sayıları (15 + yaş)				
Yıllar	Kayıt dışı	Kayıtlı	Toplam	Kayıt dışılık Oranı
Aralık / 2005	230.000	299.000	529.000	% 43,4
Aralık / 2006	230.000	294.000	525.000	% 43,8
Aralık / 2007	220.000	304.000	525.000	% 41,9
Aralık / 2008	219.000	325.000	544.000	% 40,2
Aralık / 2009	231.000	329.000	599.000	% 38,5
Aralık / 2010	234.000	354.000	588.000	% 39,7

Tabloda da görüldüğü üzere TR 21 bölgesinde kayıt dışılık oranı gittikçe azalan bir seyir izlemektedir.

Bilindiği üzere, Hükümetimiz tarafından 2008-2009 yılları “Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele” yılı ilan edilmiş, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının koordinasyonunda tüm Bakanlık birimleri ile birlikte “Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Stratejisi” belirlenerek Bakanlar Kuruluna sunulmuş ve kamuoyu ile paylaşımı sağlanmıştır.

Bunun yanında, 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda kayıt dışı istihdamın önlenmesi konusunda önemli hükümler getirilmiştir.

Bu kapsamda;

-Ücretlerin bankalara yatırılması zorunluluğu getirilmiştir. “*Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Tür Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik*” çerçevesinde, 10’un üzerinde işçi çalıştıran işyerlerinde ücretlerin bankalar vasıtasıyla ödenmesi öngörülmüştür.

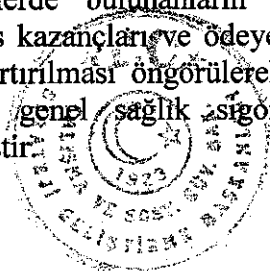
-Kendi nam ve hesabına çalışanların (tarım da dahil) sigortalılıklarının bildiriminin, faaliyetleri ile ilgili kayıt ve tescilleri yapılan vergi dairesi ve meslek kuruluşlarınca yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

-Kayıt dışı istihdam konusunda yapılan denetimlerde caydırıcılık sağlaması için uygulanan idari para cezaları artırılmıştır.

-Esnek çalışanların kayıt altına alınması için düzenlemeler yapılmıştır.

-İsteğe bağlı sigortaya müracaat ve devam şartları kolaylaştırılarak, daha fazla kişinin kayıt altına alınması, bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları ve sisteme dahil edilmeleri, dolayısıyla kayıt dışı istihdamın önlenmesi amaçlanmıştır.

-Tarımsal faaliyetlerde bulunanların sisteme dahil edilmesine yönelik olarak, sigortalılık için prime esas kazançları ve ödeyecekleri prim miktarlarının 15 yıla yayılacak şekilde kademeli olarak artırılması öngörülerek, daha fazla kişinin sisteme dahil edilmesi öngörülmüş ve bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları da sağlanarak sigortalılıkları özendirilmiştir.

-Bankalar ile kamu kurum ve kuruluşlarına, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol etme yükümlülüğü getirilmiştir.

-27.09.2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kamu İdarelerinin Denetim Elemanlarınca Yapılan Tespitler Hakkında Yönetmelik” gereğince, kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan denetimlerde aynı zamanda sigortalılık kontrolü de yapılması ve sigortasız olarak tespit edilenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesi öngörülmüştür.

-Kayıt dışı istihdamın önlenmesi çalışmaları kapsamında taşra birimlerinde “Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Servisi” kurulmuştur.

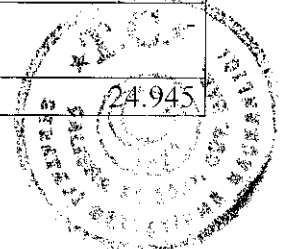
Ayrıca, Sağlık Bakanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda; belli sektörlerde çalışanların tabi tutulduğu portör muayene listelerine “T.C Kimlik numaraları”nın da eklenerek listelerin Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmesi konusunda Sağlık Bakanlığınca Sağlık İl Müdürlüklerine talimat verilmiş ve 2008 yılı Mayıs ayından itibaren Sağlık İl Müdürlüklerinden portör muayene listeleri alınarak sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanmıştır.

Yine, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda “1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” ekinde bulunan Ek 1(işyeri bildirimi) ve Ek 2 (çalışanların bildirimi) formlarının Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine gönderilmesi ve bu formlardan sigortalılık kontrolü yapılması çalışmaları başlatılmıştır.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı ile yapılan ortak çalışmalar sonucunda, vergi dairelerince düzenlenen yoklama fişlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmesi ve bu fişlerden Kuruma kayıtlı olmayanların tespiti, Kuruma kayıtlı olup da yoklama fişinde yer almayanların da ilgili vergi dairelerine bildirilme sistemi başlatılmıştır.

Aşağıdaki tabloda 2008-31.07.2011 tarihleri arasında kamu kurum ve kuruluşlarından gelen bilgiler sonucunda Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan sigortalılık sorgulaması sonucu tespit edilen kayıt dışı çalışan kişi ve kayıt dışı faaliyette bulunan işyerleri sayıları yer almaktadır. Söz konusu tespitler sonucu kayıt dışı çalışan ve kayıt dışı faaliyette bulunan işyerlerinin kayıt altına alınması için gerekli işlemler yapılmıştır.

Sıra No	Gelen Bilgi	Kayıt dışı Sigortalı	Kayıt dışı İşyeri	5510 Sayılı Kanunun 30 uncu Maddesi
				Emekli Olduğu Halde Çalışanlar
1	Portör Muayene Listeleri	66.458	3.576	1.699
2	Kimlik Bildirme Formları	55.547	3.008	1.632
3	Bankalar, Kamu Kurumları, Diğer Kurumlar	688.499	17.395	21.523
4	Alo 170 İhbar Hattı	23.097	2.086	-
5	Yazılı İhbar ve Şikâyetler	662	-	-
6	Kamu İdareleri Denetim Raporları	11.149	4.619	91
7	Yoklama Fişi Bilgileri	11.373	1.448	-
8	Sosyal Güvenlik Kontrol Memurları	94.516	20.368	-
TOPLAM		951.301	52.500	24.945

Diğer taraftan, 26.05.2008 tarihli ve 26887 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 15.05.2008 tarihli ve 5763 sayılı “İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”da kayıt dışı istihdamın önlenmesine yönelik önemli düzenlemelere yer verilmiştir.

Şöyle ki;

-İşveren prim paylarının 5 puanlık kısmının Hazine tarafından karşılanması suretiyle işveren üzerindeki maliyetin azaltılarak, işgücünün teşvik edilmesi,

-18-28 yaş ve kadın sigortalı istihdam eden işyerleri için kademeli olarak işveren prim hisselerinin işsizlik fonundan karşılanması suretiyle genç işgücü ile kadınların çalışmaya katılmalarının teşvik edilmesi konusunda işveren maliyetlerinin düşürülmesi,

-Özürlü çalıştırmanın maliyeti düşürülerek, kota dahilinde özürlü çalıştıran işverenlerin prim hisselerinin Hazinece ödenmesi, yine kota fazlası özürlü çalıştıran ile zorunluluğu olmadığı halde özürlü çalıştıran işverenlerin prim hisselerinin yarısının Hazinece karşılanması suretiyle hem özürlü çalıştırmanın teşvik edilmesi, hem de istihdamın artırılması suretiyle, dolaylı olarak kayıt dışı istihdamın önlenmesi,

-İşyeri açılması prosedürünün azaltılması ve bu konuda bürokratik işlemlerin azaltılması suretiyle istihdamın teşvik edilmesi,

-Ev işlerinde çalışan kadınların isteğe bağlı sigorta primlerinin yarısının ödenmesi yoluyla sigortalı olmaları,

İşveren ve çalışanlara yönelik teşvik ve kolaylıklar sağlanarak kayıt dışı istihdamın önlenmesine yönelik önemli adımlar atılmıştır.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca hazırlanan “Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Projesi” 04.10.2006 tarihli 26309 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2006/28 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile yürürlüğe konulmuştur.

Bakanlığımız koordinatörlüğünde 04.10.2006-04.10.2008 tarihleri arasında gerçekleştirilen Proje kapsamında; 255.657 işyeri ve 899.237 çalışan denetlenmiş, 115.020 kişiye eğitim verilmiş, yapılan denetimlerde 47.652 çalışan, 674 yabancı uyruklu çalışanın kayıt dışı olduğu tespit edilmiş, 400.000 adet broşür ve 50.000 adet afiş bastırılmış ve ülke geneline dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

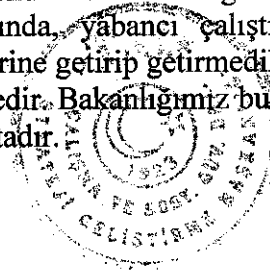
Bilindiği üzere, yabancılara Türkiye’deki çalışmalarını izne bağlamak ve bu yabancılara verilecek çalışma izinleri ile ilgili esasları belirlemek amacıyla hazırlanan 4817 Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun 06.03.2003 tarihli ve 25040 sayılı, anılan Kanunun Yönetmelikleri ise 29.08.2003 tarihli ve 25214 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 06.09.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4817 sayılı Kanunla, ülkemizin ve işverenlerin gerçek ihtiyaçları çerçevesinde vasıflı yabancı çalıştırılmasına imkân sağlamak ve gerek haksız rekabetin ve ülkemizdeki işsizliğin önlenmesi, gerekse kayıt dışı ekonomi ve ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik durum ile işgücü piyasası bakımından kaçak işçi istihdamı ile mücadele edilmesi amaçlanmıştır.

Söz konusu Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte yabancı kaçak işçilerin ülkemizde çalışmaması için Bakanlığımızca alınan tedbirler şöyle sıralanabilir:

4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun 20 nci maddesinde öngörüldüğü üzere, yabancılara ve işverenlerin bu Kanundan doğan yükümlülüklerini yerine getirip getirmediikleri hususu Bakanlığımız iş müfettişleri ve Sosyal Güvenlik Kurumu müfettişleri tarafından denetlenmektedir.

Ayrıca, genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idarelerin teftiş ve denetim elemanları ile kolluk kuvvetlerinin kendi mevzuatları gereğince işyerlerinde yapacakları her türlü denetim ve incelemeler sırasında, yabancı çalıştıran işverenlerle yabancılara bu Kanundan doğan yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini de denetlemekte ve denetim sonuçlarını Bakanlığımıza bildirmektedir. Bakanlığımız bu bildirimler doğrultusunda, ilgililer hakkında idari para cezası uygulamaktadır.

4817 sayılı Kanunun Cezai Hükümler başlıklı 21 nci maddesi gereğince 2011 yılında;

- Çalışma izni olmaksızın bağımlı çalışan yabancıya 616 TL idari para cezası,
- Çalışma izni bulunmayan yabancıyı çalıştıran işveren veya işveren vekillerine her bir yabancı için 6.163 TL idari para cezası,
- Çalışma izni olmaksızın bağımsız çalışan yabancıya 2.465 TL idari para cezası verilmekte ve varsa işyeri kapatılmaktadır.

Bu sayılan fiillerin tekrarı halinde idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanmaktadır.

-Ayrıca, işveren, yabancının ve varsa eş ve çocuklarının konaklama giderlerini, ülkelerine dönüş masraflarını ve gerektiğinde sağlık harcamalarını karşılamak zorundadır.

-Müracaat dosyasının incelenmesinden kaçak çalışmaya yönelik herhangi bir bilgi ya da bulgunun tespit edilmesi ya da kanaat oluşması halinde derhal ilgili bölge müdürlüğümüzden inceleme ve denetim istenilmektedir.

-Bakanlığımıza intikal eden kaçak çalışmaya yönelik ilgili mercilerin tespitleri ve alınan şikayet dilekçeleri derhal incelemeye gönderilmektedir. Ayrıca, konuyla ilgili olarak basında yer alan haberler de ihbar kabul edilerek takibe alınmaktadır.

-Söz konusu Kanun ile çalışma izinleri reddedilen ve iptal edilen yabancıların ilgili valiliklere ve İçişleri Bakanlığına bildirimleri yapılarak, ikametlerinin iptali sağlanmakta ve çalışma izinlerine istinaden düzenlettirdikleri ikamet izinlerini kullanarak ülkemizde değişik işyerlerinde kaçak çalışması engellenmekte sınır dışı edilmeleri sağlanmaktadır.

-Diğer taraftan; çalışma izni verilen yabancıların ilgili sosyal güvenlik kuruluşuyla bağlantısı sağlanılmakta ve böylece olası sigorta prim ve vergi kayıpları önlenmektedir. Bu şekilde yabancıların sigorta girişleri sağlanarak takip ve denetimleri mümkün kılınmıştır. Böylece çalışma izinleri daha önce diğer merciler tarafından düzenlenmekle birlikte kayıt altına alınamayan yabancılar da kayıt altına alınmıştır.

-Yabancıların sigorta işe giriş bildiremeleri ve buna ilişkin periyodik bildirimler istenilmekte ve verilen çalışma izin belgelerinin birer örnekleri takip ve denetimi amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına da gönderilmektedir.

2009 Şubat ayından itibaren Tekirdağ ilinde tespit edilen yabancı kaçak işçi sayısı uyruk bakımından; Bulgaristan 14, Türkmenistan 13, Gürcistan 5, Romanya 5 ve Azerbaycan 2 olmak üzere toplam 39 kişidir. Görüldüğü üzere uyruk itibarıyla kaçak işçi sayısında Bulgaristan ilk sırada yer almaktadır.

Kaçak işçi çalıştırmanın önlenmesi için, kayıt dışı istihdamla mücadele çalışmaları giderek artırılmış, işverenlerin konuyla ilgili bilinçlendirilmesi sağlanmıştır.

2005- 2011 yılları arasında Tekirdağ ilinde izinsiz çalıştığı tespit edilerek cezai işlem uygulanan yabancıların sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
13	5	46	138	4	14	2

*30 Eylül itibarıyla

